

Силабус
навчального курсу *Прикладне мистецтво України в музеях Львова: передача*
художнього досвіду поколінь
для аспірантів другого року навчання 2020 — 2021 навчального року

Назва курсу	<i>Прикладне мистецтво України в музеях Львова: передача художнього досвіду поколінь</i>
Адреса викладання курсу	Львів, пр. Свободи, 15, Інститут народознавства НАН України
Відділ, за якою закріплена дисципліна	відділ історичної етнології, відділ етнології сучасності
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 — гуманітарні науки, 032 — історія та археологія
Викладачі курсу	Врочинська Ганна Володимирівна , кандидат мистецтвознавства, заступник директора з наукової роботи ІН НАН України
Контактна інформація викладачів	e-mail: vrochynska@nas.gov.ua
Консультації по курсу відбуваються	щовівторка, 15:00 — 17:00 (пр. Свободи, 15)
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, щоб опанувати методикку проведення наукових досліджень в галузі <i>історичної етнології</i> . Тому у курсі представлено огляд традиційної української художньої культури, розвитку її традицій у наступних історичних періодах, тяглості і форм вияву у сучасному вжитковому мистецтві України, а також методи та інструменти, які потрібні для їх наукового опрацювання.
Коротка анотація курсу	Дисципліна « <i>Прикладне мистецтво України в музеях Львова: передача художнього досвіду поколінь</i> » є вибірковою дисципліною зі спеціальності 032 — історія та археологія (спеціалізації «етнологія»), яка викладається в п'ятому — шостому семестрі для аспірантів в обсязі п'яти (5) кредитів (150 годин) (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни « <i>Прикладне мистецтво України в музеях Львова: передача художнього досвіду поколінь</i> » є ознайомлення аспірантів з історичним розвитком українських народних традицій в галузі прикладного мистецтва для оволодіння сучасними підходами та інструментами дослідження етнокультурних явищ та процесів. На основі музейних збірок народного мистецтва ХІХ — початку ХХ ст. та творів професійних, самодіяльних, сучасних майстрів народного мистецтва, а також найновіших напрацювань дослідників історії та критики мистецтва України сформувати у майбутніх вчених-етнологів знання про традиційну українську художню культуру, розвиток її традицій у наступних історичних періодах, тяглість і форми вияву у сучасному вжитковому мистецтві України. Ознайомити аспірантів з виробами майстрів минулого, матеріалами виготовлення, характерними формами

	та декором (на зразках музейних експонатів), органічним зв'язком з народним побутом, звичаями та обрядами. Виявити загальноукраїнські та локальні особливості різних видів народного мистецтва. Проаналізувати характерні художні якості творів прикладного мистецтва другої половини ХХ — початку ХХІ ст., які ведуть свій родовід з народної художньої традиції.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1992. 2. Боньковська С. М. Ковальство на Україні (ХІХ — початок ХХ ст.) Київ: Наукова думка, 1991. 3. Будзан А. Ф. Різьба по дереву в Західних областях України. Київ: Вид-во Академії наук УРСР, 1960. 4. Будзан А. Ф. Художні роботи Михайла Біласа. Народна творчість та етнографія. 1971. № 2. С. 48—50. 5. Голубець Г. Професійне декоративно-ужиткове мистецтво в музейних збірках Львова (1950 — 1990-ті роки). Львів: Колір ПРО, 2015. 6. Голубець О. М. Львівська кераміка. Київ: Наукова думка, 1991. 7. Гургула І. Народне мистецтво Західних областей України. Київ: Мистецтво, 1966. 8. Державний музей етнографії та художнього промислу/ Вступна стаття Ю. Г. Гошка. Київ: Мистецтво, 1976. 9. Жолтовський П. Художній метал. Історичний нарис. Київ: Мистецтво, 1972 10. Жук А. К. Сучасні українські художні тканини. Київ: Наукова думка, 1985. 11. Івашків Г. М. Декор української народної кераміки ХVІ — першої половини ХХ ст. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2007. 12. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ ст. У пошуках великого стилю. Київ: Либідь, 2005. 13. Львівська кераміка:альбом. Львів: Каменярь, 1970. 14. Львівський обласний осередок Національної спілки майстрів народного мистецтва України / Упор. З. Краковецька. Львів: Каменярь, 2009 15. Матейко К. І. Народна кераміка західних областей Української РСР. Київ: Вид-во Академії наук УРСР, 1959. 16. Михайло Білас: альбом/Упор. Б. Бутник-Сіверський. Київ: Мистецтво, 1972. 17. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. Львів: Вид-во Львівського університету, 1969. 18. Народні художні промисли: довідник. Київ: Наукова думка, 1986. 19. Народні художні промисли: збірник наукових праць. Київ, 1979. 20. Никорак О. І. Українська народна тканина ХІХ — ХХ ст.: типологія, локалізація, художні особливості. Частина 1. Львів: Афіша, 2004. 21. Никорак О. Сучасні художні тканини Українських Карпат. Київ: Наукова думка, 1988. 22. Петрякова Ф. С. Українське гутне скло. Київ: Наукова думка, 1975. 23. Рожанківський В. Ф. Українське художнє скло. К: АН УРСР, 1959. 24. Селівачов М. Р. Декоративно-прикладне мистецтво України в радянському мистецтвознавстві. Київ: Наукова думка, 1981. 25. Сидорович С. Художня тканина західних областей УРСР. Київ: Наукова думка, 1979. 26. Скарби музею етнографії та художнього промислу ІН НАН України:

	<p>альбом / упорядники С. Павлюк, Р. Чмелик. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2005.</p> <p>27. Станкевич М. Є. Українське художнє дерево XVI — XX ст. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2002.</p> <p>28. Станкевич М. Є. Художня обробка дерева. <i>Народні художні промисли УРСР</i>. Київ: Наукова думка, 1986. С. 48—59.</p> <p>29. Стельмашук Г. Національне у творах львівських митців сучасного художнього текстилю. <i>Художній текстиль: Львівська школа</i> / Укладач Таміла Печенюк. Львів, 1998. С. 30—35</p> <p>30. Сучасне українське художнє скло: альбом / автор-упорядник Ф. Петрякова, вступна стаття В. Щербака. Київ: Мистецтво, 1980.</p> <p>31. Чегусова З. Декоративне мистецтво України кінця XX ст.: 200 імен. Київ: Антант ЮЕмСи, 2002.</p> <p>32. Черняк Ф. Львівське гутне скло другої половини XX ст. Львів: ЛНАМ, 2006.</p>
Тривалість курсу	150 год.
Обсяг курсу	50 годин аудиторних занять. З них 26 годин лекцій, 24 години практичних занять та 100 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Вимоги до знань та вмінь. Аспірант повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> — історію розвитку художньої культури українського народу, основні аспекти її історико-етнологічного дослідження; — локальні особливості традиційної народної художньої творчості; — матеріали та техніки виготовлення, особливості декорування народних мистецьких виробів; — творчість професійних, самодіяльних та народних майстрів XX — початку XXI ст., які працювали і працюють у річищі народних художніх традицій; — мистецькі музейні пам'ятки, які відображають тяглість і розвиток народної художньої традиції. <p><i>Зміст понять:</i> ковальство, гончарство, ткацтво, кушнірство, вишивка, художня обробка дерева, ансамбль вбрання, мотиви орнаменту, техніки орнаментування, семантика орнаментальних мотивів, художня традиція.</p> <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> — диференціювати види народного мистецтва українців; — виявляти загальноукраїнські та локальні художні особливості різних видів народного мистецтва; — відрізняти матеріали та техніки виготовлення традиційних виробів та характерні особливості їх декорування; — розглядати явище народної художньої творчості в його історичному розвитку, у зв'язку іншими сферами традиційного буття, а також із мистецькими процесами XX — початку XXI ст.; — залучати для власних наукових досліджень широку джерельну базу з багатьох суміжних дисциплін (етнології, фольклору, мистецтвознавства, музеєзнавства, археології, історії), а також музейних колекцій та архівів.
Ключові слова	Етнологія, народне мистецтво, народна традиція, прикладне мистецтво, музей, декор, орнамент, обрядовість.
Формат курсу	Очний

	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем.
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ до дисципліни. 2. Формування основних художніх параметрів народної творчості українців. 3. Матеріали виготовлення, техніки виконання та орнаментальна система народного мистецтва XVIII — початку XX ст. 4. Осередки народного мистецтва XIX — початку XX ст. та їх художні особливості. 5. Від художньо-промислових шкіл до вищих навчальних закладів. 6. Народні художні традиції у структурі творчості професійних митців (кінець XIX — перша половина XX ст.). 7. Матеріально-технічна і кадрова база у збереженні традицій попереднього періоду та пошуку нових засобів виразності прикладних галузей мистецтва. 8. Розвиток професійного ужиткового мистецтва на ґрунті творчості народних майстрів минулого. 9. Розвиток традицій народного вбрання у творчості професійних художників-модельєрів та народних майстрів. 10. Система формотворчих засобів художників прикладного мистецтва засвоєних з творчого досвіду попередників. 11. Творчі напрацювання професійних митців ужиткового мистецтва, які актуалізують традиції народного мистецтва, у збірках Музею етнографії та художнього промислу ІН НАН України. 12. Розвиток народних художніх традицій у творах сучасних митців на прикладі колекцій Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького та Музею народної архітектури та побуту ім. Климентія Шептицького. 13. Творчий внесок сучасних майстрів народного та самодіяльного мистецтва у розвиток національних художніх традицій.
Підсумковий контроль, форма	Залік усний
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: <i>Етнологія України, Історія господарських занять і матеріальної культури українців, Історико-етнографічне районування України, Етнологія слов'янських народів Карпато-Балтського регіону, Історія народної культури українців: карпатська традиція, Традиційна духовна культура українців Карпат, Джерелознавство</i> , достатніх для сприйняття категоріального апарату навчального курсу <i>«Прикладне мистецтво України в музеях Львова: передача художнього досвіду поколінь»</i> .
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Виклад навчальної дисципліни відбуватиметься в формі лекцій і практичних занять. Аудиторне навчання поєднуватиметься з візуальним унаочненням об'єкту вивчення в формі екскурсій в Музеї етнографії та художнього промислу НАН України (Львів, пл. Ринок, 10), Національному музеї у Львові ім. Андрея Шептицького (Львів, пр. Свободи, 20), Музеї народної архітектури та побуту ім. Кл. Шептицького (Львів, вул. Чернеча Гора, 1) де аспіранти матимуть змогу ознайомитися з оригінальними пам'ятками народної тканина та вбрання, що сприятиме кращому засвоєнню матеріалу.
Необхідне обладнання	

<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів — 50; • іспит: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів — 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів — 100.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі аспіранти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Аспіранти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку аспіранти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Аспіранти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>
	<p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичних занять; недопускаються пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час занять в цілях, не пов'язаних із навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>

<p>Питання до екзамену:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Місце художньої творчості у системі матеріальної та духовної культури українців. 2. Аспекти історико-етнологічного дослідження народної художньої творчості. 3. Історія досліджень художньої творчості у традиційній народній культурі. 4. Джерела дослідження орнаментики, технік виконання та мотивів народної художньої творчості. 5. Формування характерних особливостей українського народного мистецтва XIV — XVIII ст. 6. Традиційна народна художня творчість XIX — початку XX ст., її базове значення для мистецької культури наступних поколінь майстрів. 7. Матеріали та техніки виготовлення виробів народного мистецтва, їх орнаментальна система. 8. Локальні особливості народної художньої творчості українців. 9. Осередки народного мистецтва XIX — початку XX ст. 10. Гончарні та деревообробні осередки XIX — початку XX ст. 11. Осередки народного художнього текстилю та вишивки XIX — початку XX ст. 12. Осередки виготовлення художніх виробів зі скла та металу у XIX — на початку XX ст. 13. Народна художня творчість як основа навчання у художньо-промислових школах першої половини XX ст. 14. Формування ужиткових спеціалізацій Львівського коледжу декоративного та ужиткового мистецтва ім. Івана Труша. 15. Прикладні мистецькі спеціальності у Львівській національній академії мистецтв. 16. Збірки творів ужиткового мистецтва професійних мистців у Музеї етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України — транслятори тяглості передачі художніх здобутків майстрів народного мистецтва до наступних поколінь. 17. Народні художні традиції у творчості Олени та Ольги Кульчицьких. 18. Ужиткові вироби фабрики Івана Левинського, джерела їх формальних та орнаментальних особливостей. 19. Традиційна українська художня культура у фокусі творчості митців 60-х — 80-х років XX ст. 20. Матеріально-технічна та кадрова основа розвитку традиційного народного мистецтва у творчості професійних мистців 60-х — 80-х років XX ст. 21. Львівська експериментальна кераміко-скульптурна фабрика як база для творчого освоєння традицій народного мистецтва. 22. Заклади професійної мистецької освіти у засвоєнні традицій народного мистецтва (гончарство, ковальство, деревообробництво, гутне скло, художній текстиль). 23. Народна мистецька основа творчості професійних керамістів 60-х — 80-х років XX ст. 24. Традиції народного текстилю у творчості художників 60-х — 80-х
------------------------------------	---

	<p>років ХХ ст.</p> <p>25. Народні мистецькі засади творчості мистців гутного скла та художнього металу 60-х — 80-х років ХХ ст.</p> <p>26. Розвиток традицій народного вбрання у творчості професійних художників-модельєрів та народних майстрів 60-х — 80-х років ХХ ст.</p> <p>27. Творчі проекти Львівського будинку моделей на основі конструкцій компонентів народного вбрання, орнаментика та колориту.</p> <p>28. Новаторство творчості Стефанії Кульчицької.</p> <p>29. Система формотворчих засобів художників-прикладників, яка базується на досвіді майстрів народного мистецтва та розвиває їх традиції</p> <p>30. Шляхи передачі художнього досвіду від майстрів народного мистецтва до професійних мистців сучасності.</p> <p>31. Прикладне мистецтво 90-х — 2020-х років на шляху розвитку традицій народної художньої творчості та напрацювань попередніх поколінь.</p> <p>32. Розвиток народних художніх традицій у творах мистців 90-х — 2010-х років на прикладі збірок Національного музею у Львові ім. А. Шептицького і Музею народної архітектури та побуту ім. Кл. Шептицького.</p> <p>33. Авторські концепції освоєння народних традицій у творчості керамістів 90-х — 2010-х років: У. Ярошевич, Я. Мотики, І. Франка.</p> <p>34. Творчі підходи мистців 90-х — 2010-х років до народних традицій деревообробництва: твори І. Стеф'юка, В. Іванишина, Р. Лаха, Є. Трубеги.</p> <p>35. Здобутки художнього текстилю у розвитку традиційного ткацтва 90-х — 2010-х років: творчість Н. Паук, О. Куцої, Л. Квасниці, О. Крип'якевич, М. Біласа, С. Бабкова, О. Парути-Вітрук.</p> <p>36. Традиційна гутна техніка у творчості професійних мистців та майстрів: Р. Жука, О. Гери, Я. Мацієвського, Ф. Черняка, А. Бокотєя, Р. Дмитрика, М. Сухані.</p> <p>37. Народні художні традиції у творах сучасних професійних мистців та самодіяльних майстрів: В. Качмар та Н. Качмар, С. Вольський, В. Волощак.</p> <p>38. Творчий внесок сучасних майстрів народного та самодіяльного мистецтва у розвиток національних художніх традицій.</p> <p>39. Діяльність Львівського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України.</p> <p>40. Шляхи творчих інтерпретацій традиційного у різних видах і жанрах сучасного самодіяльного та народного мистецтва: вишивки, кераміки, різьби у дереві, ковальства, ткацтва, моделювання одягу, писанкарства, плетення з соломки, витинанки, прикрас з бісеру. Засвоєння досвіду минулого.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>